

کامه وزیری، فعال رسانه، سردبیر برنامه‌های رادیویی و سخنگوی ستاد بانوان اربعین:

خبرنگاران اربعینی متفاوت‌ترین گزارش زندگی‌شان را ثبت‌وروایت می‌کنند

راه و ثبت این رویداد در وجود ما نمایان شود. اربعین نقشه راهی برای اسلامی کردن زندگی و روزمرگی ماست. کلید موفقیت در تداوم ارزش‌های اربعین مانند ایثار، وحدت، تکریم، تاب‌آوری، صبر و گذشت است، چون قرار است بعد از اربعین به خانه‌های‌مان بازگردیم و با یافته‌های معنوی‌مان از این مسیر زندگی کنیم، پس باید این مسیر را هوشمندانه طی کنیم

از الگوهای مؤثر آن بهره ببریم، در این بخش، محتوای رسانه‌ای باید بر جنبه‌های عینی و آموزشی تمرکز کند، پس از آن گزارش‌های میدانی که بیشتر از تعاملات خانوادگی تهیه شده است، می‌تواند در حوزه مستندسازی بسیار تأثیرگذار باشد و حفظ ارزش‌های انسانی و متعالی را به‌طور عملی به‌ما نشان دهد. تجربه اربعین تبدیل این رهگیری‌ها برای انتقال به خانواده و سبک زندگی اسلامی است، پس پیاده‌سازی آن پس از پایان اربعین بسیار مهم است. کودکان و نوجوانان می‌توانند بر گرفته از این همایش اسراف، افزایش میهمان‌نوازی، مسئولیت‌پذیری جمع‌ی، احترام به سالمندان در خانواده، نفاقت محیط، اطعام رایگان، مشورت گرفتن از اهل نظر و حمایت عظیم جهانی باشد که پیوندی بین خانواده و اربعین برقرار می‌کند.

چطور می‌توان نسل جوان را با شغل خبرنگاری و اهمیت آن در انعکاس رویدادهای مهمی مثل اربعین آشنا کرد؟

تورهای مجازی خبرنگاری و معرفی الگوهای جوان و

محبوبه قربانی

در مسیر پیاده‌روی اربعین، شاهد افرادی هستیم که با دوربین و میکروفون در پی ثبت لحظات ناب این حرکت عظیم هستند؛ خبرنگاران و تصویربردارانی که با جان و دل، نه تنها تصاویر بلکه احساسات عمیق، همدلی بی‌کمران و ایثار وصف‌ناپذیر این پیاده‌روی باشکوه را ثبت می‌کنند. در آستانه اربعین حسینی و به مناسبت روز خبرنگار، بر خود لازم دیدیم تا یادی کنیم از این «زمندگان فرهنگی و سفیران معنوی» که با عزمی راسخ، نقش کلیدی در مستندسازی عظمت این گردهمایی جهانی ایفا می‌کنند. برای درک بهتر نقش خبرنگاران اربعینی در این رویداد عظیم، گفت‌وگوی سا را با کامه وزیری، فعال رسانه‌ای و سخنگوی ستاد بانوان اربعین بخوانید.

مخاطبان را با نقش و فعالیت خبرنگاران در رویداد عظیم اربعین آشنا کنید. این نقش را چطور تعریف می‌کنید؟

اولین نکته که بسیار حائز اهمیت است، جایگاه اطلاع‌رسانی و آگاهی بخشی با حضور اهالی رسانه در مراسم عظیم پیاده‌روی اربعین است. این خود یک نقش فرهنگی است و پیونددهنده رویداد عظیم جهانی از چالش‌ها و فرصت‌های خاصی را در این مسیر به خود اختصاص می‌دهد که شامل پوشش اخبار، مستندسازی، فرهنگ‌سازی و قطعاً همراه با مسئولیت اخلاقی این عزیزان است. انتقال پیام وحدت و کرامت انسانی از اهداف اصلی اربعین است که قطعاً بخش قابل توجهی از آن بر دوش خبرنگاران، روزنامه‌نگاران و عکاسان خبری این واقعه عظیم است. در اینجا دوست دارم نام همه همکارانم را که خالصانه و با تمام وجود صمیمانه در این مسیر قدم می‌زنند، «سفیران معنوی» این طریق بنامم که همگی خادم ارباب هستند. از آنجا که رویداد عظیم اربعین حسینی یک رویداد تمدن‌مای حماسه انسانی و پلی فرا تر از مرزهاست که جامعه جهانی را به خود اختصاص می‌دهد، رصدگرانی را می‌خواهد که چشم‌بیدار جامعه معنوی و مدنی این اتفاق باشند.

در انعکاس رویدادهای مرتبط با اربعین، کدام جنبه‌ها روایت‌گردها را می‌توان برجسته کرد تا هم درک خانواده‌ها از این رویداد افزایش یابد و هم الگویی مؤثر برای سبک زندگی اسلامی ارائه شود؟

اربعین تنها یک زیارت نیست، بلکه یک تربیت اخلاقی است. انعکاس هوشمندانه این رویداد و در پی آن تحول رفتاری ملموس که باعث می‌شود عظمت پیمون این

فاطمه صبور

به گفته دکتر احمد کارخانه، دکترای علوم ارتباطات از دانشگاه علامه طباطبائی (ره) و مدرس دانشگاه، یکی از مهم‌ترین نقش‌های خبرنگار، «راهبر گفتمان رسانه‌ای» است. این هدایتگری، نه‌از طریق نسخه‌پیچی، بلکه به‌طور مسئله، گفت‌وگوآفرینی و اندیشه‌ورزی اتفاق می‌افتد. وی می‌گوید: «این نقش حیاتی خبرنگار در بزنگاه‌های حساس مانند جنگ ۱۲روزه اخیر که میدانی برای نبرد روایت‌ها، اطلاعات و جنگ سایبری بود، بیش از پیش نمایان می‌شود. در چنین شرایطی، رسانه‌ها و خبرنگاران با «جهاد تبیین» باید روایتی صادق، دقیق و متصفانه از واقعیت‌ها ارائه دهند و به افشای تحریف‌های رسانه‌های معارف‌پرزداند.»

از نظر شما ویژگی‌های یک خبرنگار خوب چیست تا هم مردم و هم کارشناسان به او اعتماد کنند؟

اعتماد، کالای کمیاب و گرانبهایی است که تنها از مسیر صداقت، تخصص، بی‌طرفی و حرفه‌گرایی به دست می‌آید. خبرنگار خوب باید امتداد حقیقت، واقع‌نگر و راستی‌آزمابا باشد، بدون آنکه دستخوش هیجان‌های رسانه‌ای یا امواج زودگذر سیاسی شود. او باید با دقت در گردآوری اطلاعات، صداقت در روایت و انصاف در داوری، بتواند با تسلط بر فنون حرفه‌ای، روایت‌ساز باشد، زیرا روایت‌سازی صحیح، همان نقطه‌ای است که اعتماد عمومی و تخصصی در آن شکل می‌گیرد.

خبرنگار چگونه می‌تواند نگاه شهر وندان و مسئولان را به هدایت درست معطوف کند؟

یکی از نقش‌های خبرنگار «راهبر گفتمان رسانه‌ای» است. این نقش نه در قالب نسخه‌پیچی، بلکه از طریق طرح مسئله، گفت‌وگوآفرینی و اندیشه‌ورزی متجلی می‌شود. هدایتگری در رسانه به معنای ایجاد زمینه برای آگاهی و فهم بهتر مسائل است. خبرنگار از طریق تولید محتوای دقیق، مستند و متصفانه، زمینه‌ساز گفت‌وگو و اندیشه‌ورزی در جامعه می‌شود. خبرنگار

نقش خبرنگاران در وحدت بین ملت‌های حاضر در این رویداد عظیم چیست؟

خبرنگاران در رویداد بزرگ اربعین حسینی پل ارتباطی بین ملت‌ها و همه فرهنگ‌ها هستند که می‌توانند با انعکاس درست این رویداد، تقویت همبستگی به ویژه همبستگی اسلامی را پایدار سازند و متفاوت‌ترین گزارش زندگی خود را ثبت و روایت کنند. حضور ایرانیان در عراق و همراهی برای پذیرایی گرم از زائران مختلف که از دیگر ملت‌ها و کشورها هستند، زدودن اختلافات تاریخی را همراه دارد و تصویر جدیدی از انسانیت را به رخ جهانیان می‌کشد. انتشار گزارش‌هایی از دست‌های کمک‌کننده مانند پزشکیان که در این مسیر خالصانه خدمت می‌کنند، تأکید بر این دارد که مرزهای اربعین ساختگی نیست، بلکه پلی است که تفرقه‌ها را دور می‌سازد و انسان‌ها را با محوریت عدالت به هم نزدیک می‌کند که ما شیعیان آن را آمادگی برای ظهور و حضور مهدویت می‌نامیم. افشای جعل تصاویری که رسانه‌های معاند با اربعین حسینی منتشر می‌کنند، خود نوعی تبلیغ است برای آنکه بگوییم اربعین همچنان در جایگاه خود برای همه انسان‌ها و قابل احترام است.

چه آرزویی برای حرفه خبرنگاری و انعکاس رویدادهای فرهنگی و مذهبی در کشور دارید؟

آرزو دارم، ما روزنامه‌نگاران و خبرنگارانی که همواره در تمام سال‌هایی که به طور حرفه‌ای و تخصصی به طور جدی این راه را پیموه‌دام، صدای بی‌صدایان باشیم، خبرنگاری بی‌طرف‌اما متعهد باشیم ولی نه بی‌تفاوت به آنچه در روز عاشورا رخ داد. واقعیت‌ها را به تصویر بکشیم یا به گونه‌ای بنگاریم که مقاومت مردم برای حضور در این رویداد عظیم جهانی کاملاً مشهود باشد. آنگونه که شبکه‌های بین‌المللی مجبور باشند یافته‌های حرفه‌ای خود را برای نشان دادن در رویدادهای جهانی از اربعین عظیم حسینی کاوش کنند. طی مسیر اربعین کنند و همچنین بارهایی که می‌رویم، نسل جدیدی از خبرنگاران و هم‌عهد به مسیر آزادی، آزادی و شعور حسینی. خبرنگاران معماران وحدت همه امت اسلامی هستند. اگر رسانه‌های غربی تفرقه می‌آفریند، ما روایتگران اتحاد و عدالت باشیم. اگر آنها خشونت نشان می‌دهند ما مهربانی زائران، میزبانان و مومکبداران را ثبت کنیم. آرزویم این است که روزنامه‌نگاری معنوی و اربعینی جایگزین خبرنگاری تجاری باشد. خبرنگار اربعین فقط یک عکاس یا نویسند نیست، او یک شاهد زنده تاریخ است که از نسل حسین(ع) در روز عاشورا روایت می‌کند و با همه مشقت‌ها و سختی‌ها یادمان عاشورا و عاشورایمان را امروز برای‌مان به تصویر می‌کشد.

دکتر احمد کارخانه، مدرس دانشگاه و روزنامه‌نگار:

جنگ اخیر نشان داد نیاز به خبرنگاران روایت‌ساز داریم

اگر با شناخت دقیق از فرهنگ جامعه، آگاهی بومی و تسلط بر اخلاق حرفه‌ای به طرح مسئله بپردازد، می‌تواند نگاه شهروندان و مسئولان را نسبت به مسائل اجتماعی اصلاح و جهت‌دهی کند. زبان غیرشعاری، روایت متوازن و پرسشگری مسئولانه، ابزار این هدایتگری‌اند.

آیا کارکردهای رسانه در دنیای امروز تغییر کرده است؟

رسانه‌ها در تعریف کلاسیک سه کارکرد اصلی اطلاع‌رسانی، آموزش و سرگرمی دارند که نقش نظارتی‌شان به‌عنوان رکن چهارم دموکراسی را نیز باید به آن اضافه کرد، البته نوع رسانه با درصد تولید محتوا در هر کارکرد متفاوت است، مثلاً میزان پیام‌رسان‌ها و تلویزیون نسبت به بقیه رسانه‌ها بیشتر است. همچنین در سال‌های اخیر میزان سرگرمی در رسانه‌ها افزایش قابل توجهی یافته است. امروز مرز میان فرستنده و گیرنده پیام از میان رفته و مخاطب هم تولیدکننده است، هم توزیع‌کننده. شکل‌گیری «انسان رسانه» و مفهوم «کشنگر رسانه‌ای» حکایت از تحولی بنیادین در نسبت رسانه و جامعه دارد. در چنین فضای، رسانه‌ها باید در برابر توفان شایعه، اخبار جعلی

به ویژگی تحلیلی خود وفادار بمانند، به جای رقابت با شبکه‌های اجتماعی، تبدیل به مرجع تحلیل و اعتبارسنجی اطلاعات خواهند شد.

با توجه به ورود تکنولوژی‌های جدید، تعریف شما از رسانه ایده‌آل چیست؟

رسانه ایده‌آل در جامعه اسلامی باید سه ویژگی بنیادین داشته باشد: حقیقت‌جویی، اخلاق محوری و عدالت‌خواهی. این رسانه به خدمت عقل، ایمان و کرامت انسان است و از فناوری‌های نو برای تحقق شفافیت، راستی‌آزمایی و عدالت ارتباطی بهره می‌گیرد. با وجود همه ظرفیت‌های این فناوری‌ها در شخصی‌سازی و سرعت پردازش، هنوز انسان آگاه، پرسشگر و مسئول، عنصر اصلی رسانه است. رسانه ایده‌آل، تکنولوژی را در خدمت معنا می‌گیرد، نه بالعکس. رسانه ایده‌آل باید از نوع فناوری از جمله هوش مصنوعی برای ارائه دقیق‌تر، تولید محتوای باورز متناسب با نیاز مخاطب استفاده کند اما بدون اینکه اختیار، اخلاق و مسئولیت انسانی را به ماشین سپارد. **به نظر می‌رسد پس از جنگ ۱۲روزه، رسانه‌ها کار ویژه جدیدی را باید تعریف کنند. نگاه شما در این باره چیست؟**

جنگ اخیر صهیونیستی علیه ایران، جنگی بود در میدان روایت‌ها، اطلاعات و نبرد سایبری. در چنین شرایطی رسانه‌ها باید با جهاد تبیین، روایتی صادق، دقیق و متصفانه از واقعیت‌ها ارائه دهند. افشای معرفی فرماندهان و شهدا به عنوان الگوهای تمدن‌ساز و تلاش برای جهانی‌سازی روح مقاومت از جمله کار ویژه رسانه‌های متعهد است. همچنین پیوند رسانه‌ای کشور‌های اسلامی برای مقابله با سلطه‌گری خبری، ضرورتی راهبردی است که آینده رسانه‌ها را شکل خواهد داد. جنگ روایت‌ها، مانند جنگ ۱۲روزه اخیر، نشان داد در بزنگاه‌های ملی، نیاز به رسانه‌های حرفه‌ای، متعهد و روایت‌ساز بیش از گذشته است. کم‌فروغ شدن رسانه‌ها در این ایام، زنگ خطر برای امنیت شناختی و فرهنگی کشور است. رسانه‌ها باید نه ملی‌گراقتصادی بلکه به عنوان نهاد تمدنی و سرمایه ملی دیده شوند و از آنها حمایت واقعی شود.

مدیرمسئول: محمد جواد اخوان
سردبیر: غلامرضا صادقیان
دبیر ویژه‌نامه: حسین گل‌محمدی
همکاران تحریریه: نیره ساری، مرضیه بامیری
نیره محمودی، محبوبه قربانی
چاپ: همشهری

کاشانه

گروه سبک زندگی
چالش‌های حرفه خبرنگاری

روایت

روایتی از یک جمعه که قرار بود آرام باشد، اما آرام نماند

خبرنگار بودن

یعنی زندگی در مرز بی‌برنامگی!

نیره ساری
خبرنگار بودن خودش یک سبک زندگی است؛ بی‌برنامگی و اختیار زمان را در دست نداشتن باعث می‌شود هر خبرنگار و رسانه‌ای همیشه در حرکت بماند.

یک جمله دریافت می‌کند. تماس بعدی و بعدی، هر کس پاسخ به گفت‌وگو را به ساعات و دقائق بعد معطوف می‌کند. سر و کله بچه‌ها یکی یکی در تراس شروع می‌شود و با انگشت نشان می‌دهد در حال مصاحبه گرفتن است. نمی‌خواهد کار را از سر خود باز کند اما دلش پیش جمع است.

۵:۳۰ بعدازظهر: یک پا در جمع و پای دیگر در تراس تا طبق وعده مسئولان با آنها سر ساعت مشخص تماس بگیرد. تراس تنها نقطه ساکت خانه است. در دلش خدا را شکر می‌کند که تراس برای او بدهند. با خودش فکر می‌کند یعنی چه کسی جز یک خبرنگار توانایی انجام چند کار هم‌زمان را دارد! **۶ عصر:** با مقام مسئول دیگری تماس می‌گیرد. اگر جواب‌ها کامل باشد دیگر سراغ نفرات بعدی نمی‌رود. این پردازش باید با سرعت و وضعت، باز هم سؤال‌اتش را می‌پرسد. مصاحبه طولانی شد. سعی دارد بخش‌هایی از آن را هم‌زمان در گوشی تایپ کند. دلش را به این خوش می‌کند که بعد از این مصاحبه می‌تواند به جمع دوستان پیوندد.

۶:۴۰ عصر: وارد جمع دوستان می‌شود، هر کس یک چیزی می‌گوید: – خسته نباشید، خدا قوت، بابا امروز رو مرخصی می‌گرفتی، پیش ما بیا، چه عجب و... – مرخصی کجا بود... خبرنگاری مرخصی نداره که...

حالا برعکس شد. در جمع است و در ذهنش دنبال تیتیر فردا می‌گردد و استرس تنظیم مصاحبه‌ها را دارد. چند دقیقه یک‌بار موبایل را چک می‌کند که خبر جدیدی نباشد که مصاحبه‌ها را به حاشیه ببرد. پیام‌ها، تماس‌ها، نوטיפیکیشن‌ها... ذهنش همیشه در حال پردازش اطلاعات است.

آرامش؟ این جمعه هم مثل دیگر جمعه‌ها ناپدید می‌شود. **۸ شب:** از جمع خادحافظی می‌کند. در اسنپ، به سرعت در حال پیاده‌سازی مصاحبه‌هاست. سرگیجه نمی‌ماند اما مجبور است چون زمان زیادی ندارد و به محض رسیدن به خانه باید زودتر بخوابد تا صبح خواب نماند.

۹ شب: به خانه می‌رسد. بچه‌ها مشغول ارسال عکس‌های دسته جمعی هستند. در برخی عکس‌ها هست و در برخی دیگر از عکس‌ها حضور ندارد. گزارش را تمام و ارسال می‌کند.

۱۰ شب: نوشتن تمام شده، ولی هنوز ذهنش مشغول است. سؤال‌ات جدید به ذهنش می‌رسند. باید مصاحبه‌های بیشتری ترتیب دهد. در دل شب، موبایلش را سایلنت نمی‌کند، چون می‌داند ممکن است خبری بیاید. با همین کار به خواب می‌رود. جمعه تمام شد، ولی روزی دیگر، شاید برای استراحت، شاید برای کار، همچنان در انتظار است. در ذهنش هفته آینده را می‌سازد. تصویری از زاویه‌ای جدید از آتش‌سوزی صبح. این تصویر را برای دبیر سرویس می‌فرستد. مغزش همچنان کار می‌کند. جملات ناتمام توی سرش رژه می‌روند. آدم‌هایی که باید با آنها صحبت کند، سؤالاتی که باید بپرسد، شاید فردا، شاید پس فردا و... خبرنگاری، مثل نفس کشیدن است. همیشه و در هر زمانی، نتو باید آماده باشی... خبرنگار بودن یعنی همین. هیچ‌وقت نمی‌دانی وقتی می‌خواهی استراحت کنی، اتفاقی نیفتد و زندگی خبرنگار، هیچ‌وقت اجازه نمی‌دهد که برای خودت برنامه‌ریزی کنی. در انتهای شب، هیچ خبری تمام نمی‌شود. خبرنگاری یک روح است. یک سبک زندگی و به قول امروزی‌ها لایف‌استایل است؛ چیزی که هیچ‌وقت از تو جدا نمی‌شود، حتی در تعطیلات، حتی وقتی می‌خواهی از دنیا دور باشی... این، شاید حقیقتی است که هیچ‌وقت تمام نمی‌شود. خبرنگار بودن، یعنی زندگی در مرز بی‌برنامگی اما شاید همین بی‌برنامگی، همین پیچیدگی، باعث می‌شود همیشه در حرکت بمانی.